

NOTAT

Til: Parkinsonforeningen i Oslo/Akershus
Fra: Advokatfirmaet Nicolaisen ANS v/ Senioradvokat Kristian Bredesen
Dato: 15.01.2026
Sak nr.: 23515

NOTAT – VARIG OG MIDLERTIDIG LØNNSTILSKUDD

1. INNLEDNING OG KONKLUSJON

Advokatfirmaet Nicolaisen ANS ved advokat Kristian Bredesen er kontaktet av Parkinsonforeningen i Oslo / Akershus for en juridisk vurdering av den norske arbeids- og velferdsforvaltningen («NAV») sin praksis ved behandling av søknader om varig lønnstilskudd for foreningens medlemmer.

Undertegnede er forelagt et representativt utvalg av anonymiserte beskrivelser hvor medlemmer beskriver sine opplevelser av prosessen og saksbehandlingen i søknader om varig lønnstilskudd og hvordan NAV har behandlet deres sak. Dette notatet har ikke gått inn i eller tatt stilling til saksbehandlingen og resultatet i den konkrete beskrivelsene som er oversendt.

Undertegnede har gjennomgått regelverket knyttet til varig lønnstilskudd, herunder forskrift og rundskriv samt Arbeids- og inkluderingsdepartementets evaluering av ordningen.

Konklusjonen er at eksisterende praksis harmonerer dårlig med relevant regelverk og de formål dette er satt til å ivareta.

2. MOTTATT DOKUMENTASJON

I forbindelse med saken er følgende dokumentasjon oversendt, supplert med muntlige avklaringer fra foreningen:

- Fem beskrivelser av medlemmers prosesser
- Rapport utarbeidet av Proba samfunnsanalyse – Evaluering av varig lønnstilskudd utarbeidet for Arbeids- og inkluderingsdepartementet

3. GJELDENDE REGELVERK OG VURDERING

Reglene om midlertidig og varig lønnstilskudd er regulert i tiltaksforskriften, FOR-2015-12-11-1598 i henholdsvis kapittel 9 og 10.

3.1 Nærmere om midlertidig lønnstilskudd

I tiltaksforskriften § 9-1 er formålet med midlertidig lønnstilskudd oppgitt å være:

«Midlertidig lønnstilskudd skal bidra til at tiltaksdeltakere kan bli fast ansatt i ordinære virksomheter, og hindre utstøting av personer som står i fare for å falle ut av arbeidslivet»

Etter sin ordlyd tar midlertid lønnstilskudd både sikte på å få benyttet seg av restarbeidsevnen for personer som er **utenfor** arbeidslivet, samt sikre at personer som er **aktive** i arbeidsmarkedet kan stå i jobb lenger uten å gå over til andre ytelser som arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd.

I forskriften § 9-3 er personkretsen midlertidig lønnstilskudd er aktuell for angitt. Etter bestemmelsens første ledd fremgår det at midlertidig lønnstilskudd kan gis til arbeidsgivere som ansetter personer som har problemer med å komme inn på arbeidsmarkedet på ordinære lønns- og arbeidsvilkår. Basert på de beskrivelser som er oversendt undertegnede, er dette alternativet ikke aktuelt å drøfte nærmere.

Etter bestemmelsens andre ledd fremgår det at lønnstilskudd kan gis til arbeidsgivere som beholder arbeidstakere med nedsatt arbeidsevne som står i fare for å falle ut av arbeidslivet etter tolv måneder med full eller gradert sykemelding.

Ved midlertidig lønnstilskudd ligger det i ordningens natur at lønnstilskuddet vil opphøre etter en nærmere angitt periode. Hensikten bak reguleringen er at arbeidstaker ved utløp av ordningen kan fungere som normalt. Dette vil ikke være tilfellet ved Parkinsons sykdom, da sykdommen utelukkende vil ha negativ utvikling fremover i tid, og arbeidstakeren vil ikke kunne bli fullt ut funksjonsfrisk.

For personer som er rammet av diagnostisert med Parkinsons sykdom er det basert på ovennevnte vår vurdering at ordningen med midlertidig lønnstilskudd ikke er en hensiktsmessig ordning. Dette da det p.t ikke finnes noen kur mot sykdommen. Det eksisterer kun behandling som lindrer symptomer. Dette gjelder uavhengig av hvordan sykdommen utvikler seg hos den enkelte.

3.2 Nærmere om varig lønnstilskudd

I tiltaksforskriften § 10-1 er formålet bak varig lønnstilskudd angitt å være:

«Varig lønnstilskudd skal bidra til at tiltaksdeltakerne kan skaffe seg eller beholde ordinært arbeid, samt bidra til å motvirke uføretrygd».

I forskriften § 10-3 første ledd fremgår det at varig lønnstilskudd gis til arbeidsgivere som ansetter personer med varig og vesentlig nedsatt arbeidsevne på ordinære lønns- og arbeidsvilkår, med sikte på et varig arbeidsforhold. Hovedregelen gjelder altså kun de tilfeller hvor den aktuelle personen står utenfor arbeidslivet, se forskriftens § 10-3 første ledd:

«Tilskuddet gis til arbeidsgivere som ansetter personer med varig og vesentlig nedsatt arbeidsevne på ordinære lønns- og arbeidsvilkår, med sikte på et varig arbeidsforhold.»

I § 10-3 annet ledd fremgår det at varig lønnstilskudd unntaksvis gis til arbeidsgivere som har ansatte med varig og vesentlig nedsatt arbeidsevne, som står i fare for å falle ut av arbeidslivet etter tolv måneder med full eller gradert sykemelding. Hovedregelen innebærer altså at arbeidstaker må være sykemeldt helt eller delvis i 12 måneder, jf. forskriftens § 10-3 annet ledd:

«Tilskuddet kan unntaksvis gis til arbeidsgivere som har ansatte med varig og vesentlig nedsatt arbeidsevne som står i fare for å falle ut av arbeidslivet etter tolv måneder med full eller gradert sykmelding.»

Perioden på 12 måneder før det kan gis midlertidig lønnstilskudd samsvarer med perioden for arbeidstakeres vern mot oppsigelse begrunnet i sykefravær, jf. arbeidsmiljøloven § 15-8. Videre i forskriften § 10-3 andre ledd, andre punktum er det imidlertid også unntak for følgende:

«For personer som har en sykdomstilstand hvor arbeidsevnen gradvis vil svekkes, og hvor sykemelding ikke er påkrevd fordi dette ikke vil anses å ha betydning for bedring av helsetilstanden, kan det gjøres unntak fra kravet om tolv måneders forutgående sykemelding. Det forutsettes at vilkåret i § 10-5 første ledd er oppfylt»

I de oversendte dokumenter uttaler flere av foreningens medlemmer at deres kontaktperson hos NAV setter som vilkår for varig lønnstilskudd at det er et krav om at sykepengeperioden er brukt opp, før det eventuelt kan søkes varig lønnstilskudd. Dette er i tråd med forskriftens hovedregel, men tar ikke hensyn til unntaket i bestemmelsens andre ledd, andre punktum.

Vår vurdering er at personer som er diagnostisert med Parkinsons sykdom er omfattet av unntaket i forskriften § 10-3 andre ledd annet punktum da det ikke kan ses tilfeller hvor personer med ovennevnte diagnose vil ha nevneverdig bedring av helsetilstanden ved sykemelding.

Vår vurdering er at varig lønnstilskudd etter unntaksbestemmelsen vil gi en forutberegnelighet for arbeidstaker og arbeidsgiver i en allerede krevende situasjon. I de saker hvor NAV har satt som krav for innvilgelse av varig lønnstilskudd at sykepengedager er uttømt, foreligger det etter vår vurdering en saksbehandlingsfeil dersom NAV ikke har vurdert unntaksbestemmelsen.

I oversendte dokumenter fremkommer det også tilfeller hvor arbeidstakere har fått tilbakemelding fra NAV at midlertidig lønnstilskudd må være prøvd før varig lønnstilskudd innvilges. Krav til tiltaksdeltakeren er regulert i forskriftens § 10-4. Av bestemmelsens tredje ledd fremgår følgende:

«Tidsbegrensede tiltak, som midlertidig lønnstilskudd, og andre virkemidler skal være prøvd eller vurdert før varig lønnstilskudd kan innvilges» (min understreking).

Bestemmelsen setter opp alternative vilkår, ved at tidsbegrensede tiltak skal være prøvd eller vurdert. Som nevnt ovenfor vil tidsbegrensede tiltak for personer med Parkinson sjeldent eller aldri ha ønsket effekt eller oppnå formålet. Vår vurdering er at det vil være en saksbehandlingsfeil og rettsanvendelsesfeil dersom NAV har satt som vilkår at midlertidig lønnstilskudd skal være utprøvd. Etter forskriften er det tilstrekkelig at dette er vurdert.

I rundskriv om utfyllende regler til Arbeids- og velferdsetatens anvendelse av forskrift om arbeidsmarkedstiltak – R76-12-01 fremgår det følgende om tiltaksforskriftens § 10-3:

«Det er ønskelig å endre bruken av tiltaket i retning av et rekrutteringstiltak for å redusere muligheten for overvelting av kostnader fra arbeidsgiver til det offentlige. Tiltaket skal derfor som hovedregel gis til arbeidsgivere som tilsetter personer med varig og vesentlig nedsatt arbeidsevne. Det åpnes likevel for at tilskuddet kan gis til arbeidsgivere som har tilsatte som står i fare for å falle helt ut av arbeidslivet etter utløpet av sykepengeperioden og der full uføretrygd kan være alternativet. Dette er et unntak fra hovedregelen».

Det er vår vurdering at rundskrivet kan være av betydning bakgrunn for de opplevelser medlemmene til Parkinsonforeningen har hatt i møter med NAV. Rundskrivet presiserer hovedregelen om at varig lønnstilskudd skal være et rekrutteringstiltak, og ikke for arbeidstakere som risikerer å falle utenfor arbeidslivet. Rundskrivet viser til at det for arbeidstakere som står i fare for å falle utenfor arbeidslivet, og som fremdeles er i stilling, unntaksvis skal gis varig lønnstilskudd. Vår vurdering er at dette er en uheldig formulering som kan ha medført at medlemmer av Parkinsonforeningen har fått opplyst av NAV at de må ha vært sykemeldt i 12 måneder før det er aktuelt med lønnstilskudd.

En slik forståelse av regelverket vil føre til at personer med Parkinsons sykdom risikerer oppsigelse etter at verneperiode på 12 måneder jf. arbeidsmiljøloven § 15-8 er utløpt. Disse personene burde og skulle etter vår vurdering heller blitt vurdert for varig lønnstilskudd etter unntakene i bestemmelsen. Dette har gode grunner for seg, både samfunnsøkonomisk og psykisk for de personer som rammes av Parkinsons sykdom. Erfaringsmessig er det langt bedre å bli værende i eksisterende stilling hvor arbeidstakerne har et arbeidsmiljø og arbeidstaker har opparbeidet seg erfaring og kompetanse.

Den praksis som beskrives i de oversendte dokumentene, er etter vår vurdering mer egnet til at arbeidstakere havner på utsiden av arbeidsmarkedet og må gjennom nye søknadsprosesser i en allerede krevende livssituasjon. Et nærliggende alternativ for personer med diagnosen vil være gå over på andre offentlige ytelser. Eksisterende praksis kan derfor vanskelig ses å være i tråd med formålet til bestemmelsen, redegjort for i punkt 3.2, som blant annet er å motvirke overgang til uføretrygd.

3.3 Oppsummering vurdering av lønnstilskudd

Basert på beskrivelsene som fremkommer i oversendte dokumenter foreligger det etter vår vurdering saksbehandlingsfeil og rettsanvendelsesfeil knyttet til NAVs praktisering av midlertidig og/eller varig lønnstilskudd for personer med Parkinsons sykdom.

Det blir etter vår vurdering stilt krav til tiltaksdeltakere som riktignok er hjemlet i gjeldende regelverk, men som i praksis innebærer at formålet bak ordningen ikke blir ivaretatt.

Når NAV stiller krav om 12 måneders sykemelding helt eller delvis, samt at midlertidig lønnstilskudd skal være forsøkt før det vurderes om varig lønnstilskudd kan innvilges, er dette etter vår vurdering feil rettsanvendelse. Vår vurdering er at regelverket åpner for at NAV kan vurdere varig lønnstilskudd for Parkinsonrammede uten at personen må ha vært sykemeldt i 12 måneder og ha faktisk gjennomført midlertidig lønnstilskudd. NAV skal etter regelverket vurdere om tilstanden til søker er slik beskrevet i § 10-3 annet ledd annet punktum og om midlertidig lønnstilskudd er vurdert, ikke faktisk gjennomført).

Etter vår vurdering vil varig lønnstilskudd som hovedregel være den tiltaksformen som er best egnet for å motvirke uføretrygd for personer som er rammet av Parkinsons sykdom.

3.4 Varighet av varig lønnstilskudd

I tiltaksforskriften § 10-7 tredje ledd fremgår det at tilskuddet skal vurderes minimum hvert halvår av NAV i samarbeid med virksomheten som mottar tilskuddet. Varig lønnstilskudd skal

reduseres eller falle bort dersom det er tale om bedring i arbeidsevne eller når andre tiltak vurderes som mer hensiktsmessige.

I praksis vil dette etter vår vurdering variere fra den enkeltes sykdomsforløp. For personer med Parkinsons sykdom, vil det varige lønnstilskuddet kunne falle bort når andre tiltak vurderes som mer hensiktsmessige, eksempelvis uføretrygd.

4. KRAV TIL SAKSBEHANDLINGSTID

Krav til saksbehandlingstid hos NAV fremgår av folketrygdloven § 21-10. Det fremgår her at saker om ytelser etter loven skal forberedes og avgjøres «uten ugrunnet opphold». Etter sin ordlyd er innebærer dette at søknader skal behandles raskt. Det må imidlertid vurderes konkret hva som tilfredsstiller lovens krav, avhengig av det konkrete sakskomplekset i hver enkelt sak.

Lang saksbehandlingstid hos NAV er dessverre et problem også for andre ytelser. Det fremkommer i samfunnsanalysen fra Proba at bruken av midlertidig og varig lønnstilskudd er lite benyttet. Noe av den lange saksbehandlingstiden kan trolig forklares med dette. Dette er trolig også årsaken til at det ikke noen standardisert saksbehandlingstid for denne type ytelser. Vår vurdering er også basert på medlemmenes uttalelser at kompetansen på denne ytelse hos NAV bør heves.

NAV har en plikt til å gi søkeren et foreløpig svar dersom saksbehandlingstiden blir uforholdsmessig lang, samt angi når endelig svar kan ventes i saken, jf. forvaltningsloven § 11a. Dette synes kun i begrenset grad å være gjort basert på de beskrivelser som er oversendt undertegnede.

5. AVSLUTNING

Oppsummert er det vår vurdering at praksis hos de enkelte NAV-kontorene ikke ivaretar personer med Parkinsons sykdom i den utstrekning tiltaksforskriften åpner for. Det faller utenfor mandatet i dette notatet å gå inn i de enkelte sakene og vurdere saksbehandling og gyldigheten av vedtakene til de enkelte medlemmene. Gjennomgående er imidlertid vår vurdering at NAV har gitt misvisende og feilaktig informasjon om bruken av lønnstilskudd til foreningens medlemmer. Det er vår vurdering at dagens anvendelse av regelverket er i strid med formålet til varig lønnstilskudd.

Med vennlig hilsen for
Advokatfirmaet Nicolaisen ANS

Kristian Bredesen
Advokat